

Internationale Kommission zum Schutz des Rheins
Commission Internationale pour la Protection du Rhin
Internationale Commissie ter Bescherming van de Rijn

INTERNATIONAAL WAARSCHUWINGS- EN ALARMPLAN RIJN

69e Plenaire Vergadering – 30 juni/1 juli 2003 - Bonn

De Rijnsoeverstaten zijn het binnen de Internationale Commissie ter Bescherming van de Rijn en in samenwerking met de Internationale Commissie ter Bescherming van de Moezel en de Saar eens geworden over het volgende waarschuwings- en alarmplan Rijn.

1. Algemeen

1.1 Het waarschuwings- en alarmplan heeft als doel plotseling in het stroomgebied van de Rijn optredende verontreiniging met gevaarlijke stoffen die door hun hoeveelheid of concentratie de waterkwaliteit van de Rijn nadelig zouden kunnen beïnvloeden, te melden en de voor de bestrijding van calamiteiten bevoegde autoriteiten en diensten, onder medeneming van het Rijnalarmmodel (een model waarmee de transporttijd en de concentratieverdeling van waterverontreinigingen wordt berekend) te waarschuwen, zodat kan worden overgegaan tot:

- gevarenbestrijding;
- het vaststellen van de oorzaken;
- het opsporen van de veroorzaker(s);
- maatregelen ter opheffing van de schade;
- maatregelen ter vermijding en vermindering van schade
- het voorkomen van vervolgschade.

Bovendien is het de bedoeling om melding te maken van ongevallen waarvoor naar verwachting een grote publieke belangstelling zal bestaan.

1.2 Bij het plan zijn 6 zogenaamde internationale hoofdwaarschuwingstations (IHWS) betrokken (zie bijlage 1): Amt für Umwelt und Energie des Kantons Basel-Stadt (R1), Préfecture du Bas-Rhin, Strasbourg (R2), Wasserschutzpolizeidirektion Baden-Württemberg, Mannheim (R3), Wasserschutzpolizeistation Wiesbaden (R4), Wasserschutzpolizeistation Koblenz (R5), Bezirksregierung Düsseldorf (R6), Rijkswaterstaat directie Oost-Nederland, Arnhem (R7), alsmede het secretariaat van de Internationale Commissie ter Bescherming van de Rijn (S).

1.3 Verantwoordelijk (bijlage 2) voor de eerste melding is het IHWS dat bevoegd is in het gebied waarin het ongeval zich heeft voorgedaan. Deze verantwoordelijkheid gaat alleen over op een ander IHWS wanneer telefonisch overleg onmogelijk is of de plaats van het ongeval niet bekend is.

1.4 De melding kan worden doorgegeven als 'waarschuwing' of als 'informatie'. Bij ernstige waterverontreiniging wordt altijd een 'waarschuwing' gegeven.

1.5 Zowel voor fax- als telefonische meldingen dient altijd nauwkeurig het standaardformulier (bijlage 3) te worden gevolgd.

1.6 Bij de eerste melding worden tenminste de punten A tot en met H van het standaardformulier doorgegeven. Indien het een verontreiniging met onbekende stoffen betreft hoeven de punten E en F bij de eerste melding niet te worden ingevuld; hierdoor kan vertraging bij de alarmering worden voorkomen. Voor zover noodzakelijk dient de nadere informatie onder de punten J tot en met L zo snel mogelijk te worden doorgegeven.

- 1.7 Er moet voor worden gezorgd dat de IHWS ingeval van alarm permanent beschikken over een toereikende bezetting met gekwalificeerd personeel, dat op de hoogte is van de gang van zaken. De bij het waarschuwings- en alarmsysteem behorende documenten alsmede een handboek of een database van gevaarlijke goederen met een lijst van identificatienummers (CAS) dienen altijd binnen handbereik te zijn (literatuuropgave, zie bijlage 4).
- 1.8 Van elk alarm wordt op alle IHWS een chronologisch logboek bijgehouden. Het logboek omvat de volgende punten:
- tijdstip en inhoud van alle binnenkomende en uitgaande telefoongesprekken, faxberichten en e-mails
 - lijst van ingelichte personen;
 - maatregelen, onderzoeksactiviteiten;
 - meetresultaten.
- 1.9 Het internationaal waarschuwings- en alarmsysteem 'Rijn' verandert niets aan de bestaande regionale en landelijke waarschuwingsplannen. Meldingen van het internationaal waarschuwings- en alarmsysteem 'Rijn' worden door de bevoegde IHWS onmiddellijk doorgegeven aan de regionale en landelijke waarschuwingsdiensten.
- 1.10 Voor de telefoonnummers van de IHWS en het secretariaat alsmede voor de internationale kengetallen wordt verwezen naar bijlage 6. Wijzigingen van fax- en telefoonnummers dienen onmiddellijk te worden doorgegeven aan de IHWS en het secretariaat.
- 1.11 Bij overschrijding van de in bijlage 5 vermelde richtwaarden wordt in de regel een melding "Informatie" volgens het waarschuwings- en alarmplan verzonden.

2. Faxmeldingen

- 2.1 Het bevoegde IHWS geeft de eerste melding per fax zo snel mogelijk door aan alle benedenstrooms liggende IHWS.

Als de plaats van het ongeval bekend is, wordt de melding verstuurd aan alle bevoegde IHWS die zich benedenstrooms van de plaats van het ongeval bevinden, alsmede aan het secretariaat van de ICBR. Als de plaats van het ongeval niet onomstotelijk vaststaat, wordt de melding ('Suchmeldung' – 'Avis de recherche' – 'Zoekactie') verstuurd aan alle IHWS, beneden- en bovenstrooms, alsmede aan het secretariaat van de ICBR.

Ongevallen op de Saar en de Moezel worden uitsluitend doorgegeven in het kader van het 'Waarschuwing- en alarmsysteem Rijn' indien wordt verwacht dat deze gevolgen zullen hebben voor de Rijn. R5 voert de voor de Rijn relevante ongevallen in het 'Waarschuwing- en alarmsysteem Rijn' in.

- 2.2 Wedervragen en antwoorden per fax worden direct aan het desbetreffende IHWS verstuurd, en ter informatie ook aan alle IHWS, beneden- en bovenstrooms, die ook de oorspronkelijke per fax verstuurd melding hebben ontvangen, alsmede aan het secretariaat van de ICBR.
- 2.3 De ontvangers van faxmeldingen, -wederfragen en –antwoorden moeten herkenbaar zijn (de afkortingen volgens bijlage 1 dienen te worden gebruikt).
- 2.4 Een faxmelding begint met:

SOS - Rhin - SOS - Rhein - SOS - Rijn - SOS

très urgent - eilt sehr - spoed

Alarme - Warnung - Waarschuwing
ou/oder/of

Information - Information - Informatie

- 2.5 Voor een faxmelding dient gebruik te worden gemaakt van de elektronische Word-sjabloon.
- 2.6 Nadat een waarschuwing is gegeven, dient/dienen het/de direct benedenstrooms liggende hoofdwaarschuwingsstation(s) aan het IHWS waar de melding van uitging te bevestigen dat de waarschuwing is ontvangen en begrepen. Indien deze terugmelding niet binnen 1 uur wordt gegeven, dient de waarschuwing te worden herhaald door het IHWS waar de melding van uitging.

3. Telefonische meldingen (uitsluitend ingeval van uitvallende faxapparatuur)

- 3.1 Het bevoegde IHWS (bevoegdheid zie bijlage 2) geeft de melding telefonisch volgens het estafettemodel door aan het/de eerstvolgende betrokken hoofdwaarschuwingsstation(s).
- In gevallen waarin de specifieke plaatselijke omstandigheden dit vereisen, kan de melding ook tegen de hoofdstroomrichting in worden doorgegeven. Dubbele meldingen moeten worden vermeden.
- 3.2 In geval van een verontreiniging in Zwitserland ontvangt het IHWS Mannheim alleen een melding van het IHWS Bazel. Het IHWS Strasbourg ontvangt eveneens de melding uit Bazel, maar geeft deze niet door aan Mannheim.
- 3.3 Als zich een ongeval voordoet binnen het verantwoordelijkheidsgebied van het IHWS Mannheim, worden de IHWS Bazel en Strasbourg, voor zover ze betrokkenen benedenstrooms zijn, alsmede het IHWS Koblenz direct vanuit Mannheim op de hoogte gebracht. In dit geval hoeven Bazel en Strasbourg de melding niet meer door te geven.
- 3.4 In geval van een verontreiniging binnen het verantwoordelijkheidsgebied (bijlage 2) van het IHWS Mannheim, zal alleen het IHWS Mannheim de melding aan het IHWS Koblenz sturen. Het IHWS Wiesbaden ontvangt eveneens de melding uit Mannheim maar stuurt deze niet door aan het IHWS Koblenz.
- 3.5 Als zich een ongeval voordoet binnen het verantwoordelijkheidsgebied (bijlage 2) van het IHWS Koblenz worden de IHWS Mannheim en Wiesbaden, voor zover ze betrokkenen benedenstrooms zijn, alsmede het IHWS Düsseldorf direct vanuit Koblenz op de hoogte gebracht. In dit geval hoeven Mannheim en Wiesbaden de melding niet meer door te geven.
- 3.6 Ongevallen op de Saar en de Moezel worden uitsluitend doorgegeven in het kader van het 'Waarschuwings- en alarmsysteem Rijn' indien wordt verwacht dat deze gevolgen zullen hebben voor de Rijn. R5 voert de voor de Rijn relevante ongevallen in het 'Waarschuwings- en alarmsysteem Rijn' in.

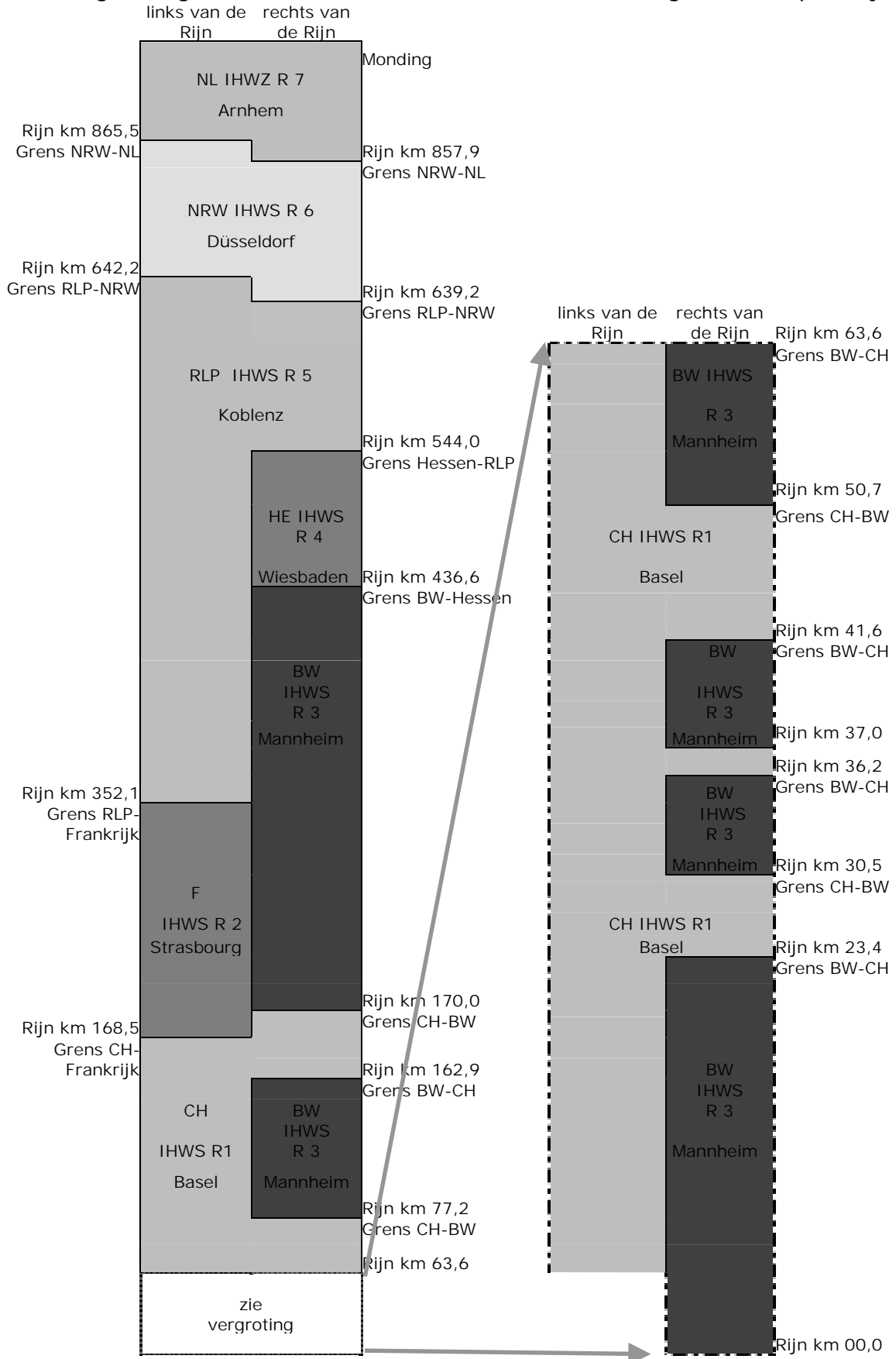
4. Einde van de waarschuwing

- 4.1 Zodra na een 'waarschuwing' het gevaar voorbij is, wordt het alarm via op elkaar volgende "veilig" signalen van de desbetreffende riviertrajecten per fax ingetrokken (standaardformulier, punt L tot en met O). Het einde van de waarschuwing wordt verstuurd naar alle IHWS, beneden- en bovenstrooms, die ook de oorspronkelijke per fax gedane melding hebben ontvangen, alsmede aan het secretariaat van de ICBR. De ontvangers moeten herkenbaar zijn.
- 4.2 Op de riviertrajecten waarvoor twee IHWS verantwoordelijk zijn, voeren deze stations vooraf overleg over het einde van de waarschuwing.
- 4.3 Zodra de melding over het einde van de waarschuwing voor een bepaald riviertraject heeft plaatsgevonden neemt het eerstvolgende benedenstroomse IHWS de rol over van het IHWS waar de melding van uitging.

Anlage/Annexe/Bijlage 2

Bevoegdheidsgebied van de IHWS conform het waarschuwings- en alarmplan Rijn

Anlage
Annexe 3
Bijlage

**INTERNATIONALER WARN- UND ALARMDIENST "RHEIN"
SYSTEME INTERNATIONAL D'AVERTISSEMENT ET D'ALERTE "RHIN"
INTERNATIONAAL WAARSCHUWINGS- EN ALARMSYSTEEM "RIJN"**

**Meldemuster für die Weiterleitung der Meldung
Formulaire-type de transmission des messages
Standaardformulier voor het doorgeven van de melding**

SOS - Rhin - SOS - Rhein - SOS - Rijn - SOS
très urgent - eilt sehr - spoed
Alarme - Warnung - Waarschuwing
ou/oder/of
Information - Information - Informatie

- (A) + A 1 Meldende IHWZ R.... M....
CPIA émettant le message
Meldende IHWS
- + A 2 Name der meldenden Person.....
Nom de l'agent responsable du message.....
Naam van de meldende persoon.....
- + A 3 Datum
Date.....
Datum.....
- + A 4 Uhrzeit
Heure.....
Tijd.....
- (B) **Unfallstelle/Localisation de l'accident/Plaats van het ongeval**
- + B 1 Name des Unfallortes
Nom du lieu de l'accident.....
Naam van de plaats van het ongeval.....
- + B 2 Gewässer
Cours d'eau.....
Naam van het water.....
- + B 3 Uferseite links/rechts/Mitte
Rive gauche/droite/milieu
Oeverzijde links/rechts/midden
- + B 4 Flusskilometer
km-fleuve.....
Rivierkilometer.....

- (C) **Unfallzeitpunkt/Moment de l'accident/Tijdstip van het ongeval**
- + C 1 Datum.....
Date.....
Datum.....
- + C 2 Uhrzeit
Heure.....
Tijd.....
- (D) **Unfallart/Nature de l'accident/Soort ongeval**
- + D (z.B.: Betriebsstörungen, Schiffsunfälle...)
(par. ex.: panne d'exploitation, accident de bateau,...)
(bijv.: bedrijfsstoringen, scheepsongelukken...)
.....
- (E) **Unfallstoff/Substance à l'origine de l'accident/Bij ongeval vrijgekomen stof**
- + E 1 Name des Stoffes
Nom de la substance.....
Naam van de stof.....
- + E 2 Nummer zur Kennzeichnung des Stoffes (CAS.)
Numéro d'identification de la matière (CAS)
Identificatienummer voor de stof (CAS)
- (F) + F 1 In das Wasser gelangte Menge t oder m³
Quantité rejetée dans l'eau t ou m³
In het water geraakte hoeveelheid t of m³
- + F 2 Einfließdauer Stunden
Durée de rejet heures
Duur van het instromen uren
- (G) **Bereits festgestelltes Ausmaß der Verschmutzung des Gewässers/
Importance de la pollution du cours d'eau déjà observée/
Reeds vastgestelde omvang van de waterverontreiniging**
+ G 1	Fischsterben Mortalité piscicole Vissterfte	ja/nein oui/non ja/nee
+ G 2	Verfärbung des Wassers Coloration de l'eau Verkleuring van het water	ja/nein oui/non ja/nee
+ G 3	Geruchsentwicklung Emission d'odeur Reukontwikkeling	ja/nein oui/non ja/nee

Bei schwimmenden Stoffen/En cas de substances flottantes/
In geval van drijvende stoffen

	+ G 4	Länge m Longueur..... Lengte.....
	+ G 5	Breitem Largeur..... Breedte.....
(H)	+ H 1	Wasserstandcm, Pegelstation..... Niveau d'eau Station limnimétrique Waterstand Peilmeetstation.....
	+ H 2	Abflussm ³ /s Débit..... Afvoer.....
	+ H 3	Fließgeschwindigkeitkm/h Vitesse d'écoulement..... Stroomsnelheid.....

Bei späteren Meldungen über den Unfall können die bei Sachverständigen eingeholten zusätzlichen Auskünfte weitergeleitet werden:

En cas de messages ultérieurs sur l'accident, les renseignements complémentaires obtenus auprès d'experts peuvent être transmis:

Indien de meldingen over het ongeval op een later tijdstip plaatsvinden kan de nadere informatie worden doorgegeven die men heeft gewonnen bij deskundigen:

(I) + I 1 Betroffene Maßnahmen/Mesures prises/Getroffen maatregelen

 Reaktion der Medien/réaction des médias/Reactie van de media

(J) **Daten über die Konzentrationen des Unfallstoffes im Gewässer/
 Données sur les concentrations dans le cours d'eau de la substance
 à l'origine de la pollution/
 Gegevens over de concentratie van de in het water vrijgekomen
 stof**

+ J 1 Berechnetmg/l
 Calculées
 Berekend

+ J 2 Gemessenmg/l
 Mesurées
 Gemeten

(K) **Auswirkungen auf die Wassergüte/Action sur la qualité des eaux/
 Gevolgen voor de waterkwaliteit**

(z.B.: Sauerstoffmangel, Fischsterben, Farbe, Geruch, Schädlichkeit für den Menschen, für Tiere und Pflanzen) / (par ex.: manque d'oxygène, mortalité piscicole, couleur, odeur, nocivité pour l'homme, pour la flore et la faune) / (bijv.: zuurstofgebrek, vissterfte, kleur, reuk, schadelijkheid voor mensen, planten en dieren)

.....

Sobald die Gefahrenlage vorüber ist, ist nach einer Warnung folgende Meldung abzugeben:

Dès que la situation de danger est passée, il faut émettre, après un avertissement le message suivant:

Zodra het gevaar voorbij is dient na een waarschuwing de volgende melding te worden doorgegeven:

SOS - Rhin - SOS - Rhein - SOS - Rijn - SOS
très urgent - eilt sehr - spoed

Fin d'alerte - Entwarnung – Einde van de waarschuwing

- (L) + L 1 Meldende IHWZ R ... M ...
CPIA émettant le message
Meldende IHWS
- + L 2 Name der meldenden Person.....
Nom de l'agent responsable du message.....
Naam van de meldende persoon.....
- + L 3 Datum
Date.....
Datum.....
- + L 4 Uhrzeit
Heure.....
Tijd.....
- (M) **Unfallstelle/Localisation de l'accident/Plaats van het ongeval**
- + M 1 Name des Unfallortes
Nom du lieu de l'accident
Naam van de plaats van het ongeval.....
- + M 2 Gewässer
Cours d'eau.....
Naam van het water.....
- + M 3 Uferseite links/rechts/Mitte
Rive gauche/droite/milieu
Oeverzijde links/rechts/midden
- + M 4 Flusskilometer
km-fleuve.....
Rivierkilometer.....
- (N) **Unfallzeitpunkt/Moment de l'accident/Tijdstip van het ongeval**
- + N 1 Datum
Date
Datum
- + N 2 Uhrzeit
Heure
Tijd

(O) C**Entwarnung/Fin d'alerte/Einde van de waarschuwing**

- + **O 1** Entwarnte Strecke von km bis km
Tronçon concerné par la fin d'alerte de km à km
Riviertraject waarvoor de waarschuwing is beëindigd
km..... tot km

- + **O 2** Begründung der Entwarnung
Motifs de la fin d'alerte.....
Motivering voor het beëindigen van de waarschuwing

**Anlage
Annexe 4
Bijlage****Literaturverzeichnis/Bibliographie/Bibliografie****(français)**

- Guide orange des Sapeurs Pompiers de Genève

(deutsch)

- Gefahrgut-Handbuch, K. Ridder, Ecomed Verlagsgesellschaft mbH, Landsberg/Lech
- Gefahrgut-Merkblätter, Kühn/birett, Ecomed Verlagsgesellschaft mbH, Landsberg/Lech
- Handbuch der gefährlichen Güter, Hommel u.a., Springer-Verlag, Berlin
- Datenbank für wassergefährdende Stoffe (DABAWAS) des Umweltbundesamtes, Berlin, und des Instituts für Wasserforschung GmbH, Dortmund-Schwerte-Geisecke
- Chemdata
- www.ericards.net/german/index.asp

(Nederlands)

- Vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg, Staatsuitgeverij, Den Haag

(English)

- European Agreement concerning the international carriage of dangerous goods by road (ADR), United Nations, Economic Commission for Europe, Geneva

Richtwaarden voor het Internationale Waarschuwings- en Alarmplan “Rijn”

Onder medeneming van de voor het drinkwater belangrijke drempelwaarden wordt de toepassing van de richtwaarden op basis van de onderstaande overwegingen voorgesteld:

- Het richtwaardesysteem dient eenvoudig te zijn en goed te handhaven opdat door zijn introductie geen vertraging bij het geven van een alarm ontstaat.
- De richtwaarden hebben betrekking op lozingen van stoffen in de Rijn of in zijn zijwateren, die zonder vergunning, per vergissing, door ongeval of door niet goedgekeurde acties hebben plaatsgevonden. De autoriteiten nemen in het algemeen kennis van deze ongevallen via de melding van de veroorzaker.
- Als referentie-meetstation werd Lobith vastgesteld.
- De richtwaarden hebben uitsluitend betrekking op concentratieverhogingen in Lobith (waar het een 24 h monster betreft), niet op mogelijke reeds bestaande verontreinigingen.
- Bij het overschrijden van de richtwaarden wordt in de regel een informatie overeenkomstig het waarschuwings- en alarmplan gelanceerd. De aangegeven vracht per dag heeft in het algemeen betrekking op de verklaring van de veroorzaker. Bij het overschrijden van de hierbij horende concentratiewaarde dient in de regel een informatie overeenkomstig het waarschuwings- en alarmplan door de verantwoordelijke personen van de meetstations te worden gelanceerd.
- Voor de alarmcentrales aan de Bovenrijn zijn de concentratieverhogingen in Lobith slechts dan praktisch te handhaven als zij worden omgerekend in de vrachten per dag van de lozer. De samenhang tussen vrachten en concentratieverhogingen wordt via de gemiddelde laagwaterafvoer vastgesteld. Door toepassing van het MNQ (overschrijding van het gemiddeld laagwaterafvoer gedurende 345 dagen per jaar) beweegt men zich gedurende het grootste deel van het jaar aan de veilige kant van de marge.

Voor wat betreft de afzonderlijke stoffen leidt het omrekenen van de concentratieverhoging van de richtwaarden in de volgende vrachten tot het starten van het internationaal waarschuwings- en alarmplan.

Richtwaarden		
Stof	Vracht per dag	Uit dagelijkse metingen gebleken concentratieverhogingen in Lobith
	kg	µg/l
Arseen	500	5
Beryllium	100	1
Cadmium	300	3
Organische microverontreinigingen (individuele stoffen)	300	3
PAK (individuele stoffen)	50	0,5
PCB (individuele stoffen)	10	0,1
Pesticide (individuele stoffen)	50	0,5
Kwik	100	1
Seleen	500	5
Cyanide	500	5
Voor de radioactiviteit geldt het volgende:		
Parameter	Activiteit	
	GBq	Bq/l
Totale alfa-radioactiviteit	20	0,2
Totale beta-radioactiviteit	200	2,0
Tritium	10000	100

Een eenmalige lozing van deze vrachten leidt bij het meetstation Lobith tijdens gemiddeld laagwater tot de boven genoemde concentratieverhogingen. In geval van vrachten die langer geloosd worden geldt dezelfde concentratieverhoging alsof deze vracht dagelijkse wordt geloosd.

Bovendien moeten, ongeacht de hier vastgelegde richtwaarden, gebeurtenissen overeenkomstig het waarschuwings- en alarmplan "Rijn" worden gemeld die gevolgen kunnen hebben voor de waterkwaliteit of die voor de media van belang zijn.

Bovendien spreekt het vanzelf dat ook uit metingen gebleken overschrijdingen van de richtwaarden tot meldingen overeenkomstig het alarmplan kunnen leiden.

Ongeacht de van tevoren aangegeven richtwaarden die tot het doorgeven van informatie/waarschuwing langs de hele verkeersader Rijn kunnen leiden, kunnen lokale eisen (bijv. vlakbij de plaats van het ongeval) hiermee niet worden afgedekt. Deze eisen moeten worden gepreciseerd in de vorm van lokale resp. regionale waarschuwings- en alarmplannen.